

ASPECTE ALE DETERMINĂRII PERFORMANTELOR ACTIVELOR CIRCULANTE

Prof. univ. dr. Teodor Hada - Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia

Transformarea bunurilor intermediare în combinație cu factorul muncă și capitalul reprezintă procesul de producție. Pentru ca producția să se desfășoare continuu este nevoie de existența stocurilor. În activitatea curentă pe care o desfășoară orice întreprindere este nevoie de materii prime, materiale care puse în operă se concretizează în produse finite care apoi se valorifică. O parte din aceste active rămân pe stoc, altele se încasează, sursele financiare obținute finanțează din nou actul de producție, adică aceste active se rotesc, de unde și denumirea acestora de active circulante.

Activele circulante sunt definite ca fiind „acea parte din patrimoniu ce-și schimbă permanent forma, regăsindu-se ca stocuri, disponibilități bănești și drepturi față de terți”¹.

Recent O.M.F.P. nr.1752/2005 la pag.31 arată că „un activ se clasifică ca activ circulant atunci când:

- a) este achiziționat un produs pentru consum propriu sau în scopul comercializării și se așteaptă să fie realizat în termen de 12 luni de la data bilanțului;
- b) este reprezentat de creanțe aferente ciclului de exploatare;
- c) este reprezentat de trezorerie sau echivalente de trezorerie a căror utilizare nu este restricționată”.

Activele circulante se clasifică după mai multe criterii:

- a) din punctul de vedere al structurii lor avem;
  - stocuri;
  - creanțe;
  - investiții pe termen scurt;
  - casa și conturi la bănci.
- b) după sursele de finanțare distingem:
  - fonduri proprii și asimilate;
  - fonduri împrumutate.
- c) după fazele procesului de amplasare întâlnim:
  - active circulante în sfera aprovizionării;
  - active circulante în sfera producției;
  - active circulante în sfera comercializării;
  - active circulante libere, (disponibilități).
- d) după forma în care apar, activele circulante se clasifică în:
  - active circulante sub formă materială;
  - active circulante sub formă bănească.

Deoarece activele circulante reprezintă pentru agenții economici o imobilizare de resurse, se pune problema utilizării lor în scop performant.

Performanța economico-financiară este definită² „nivel calitativ superior al activității economico-financiare desfășurate de agenții economici, care apreciază cu ajutorul mai multor indicatori, cum sunt: cifra de afaceri, rentabilitatea capitalului, productivitatea muncii, randamentul capitalului, profit brut și net, rata anuală de înnoire a capitalului fix, eficiența utilizării mijloacelor fixe etc.”.

¹ Ministerul de Finanțe „Cadru general de întocmire și prezentare a situațiilor financiare, elaborat de Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate”, Editura Economică, 1999

² Gheorghe D. Bistriceanu, Lexicon de Finanțe, Bănci, Asigurări, vol.III, Editura Economică, 2001, pag.31

Noi propunem ca performanța activelor circulante să fie apreciată cu ajutorul următorilor indicatori:

- viteza de rotație;
- indicatorii rentabilității utilizării activelor circulante;
- indicatorii intensității utilizării activelor circulante;
- eliberarea relativă, absolută, totală a activelor circulante;
- limitele fondului de rulment.

Pentru calculul indicatorilor de performanță ai activelor circulante vom folosi datele din tabelul de mai jos:

Indicator	lei RON	
	An curent	An de bază
Cifra de afaceri (CA)	545.691.271	x
Active circulante (AC)	196.681.606	194.200.000
Profit brut	13.368.104	x
Profit net	11.012.171	x
Producția exercițiului (PE)	558.740.923	556.210.000
Fondul de rulment net (FRN)	84.371.186	x
Stocuri	129.750.866	x

A. Viteza de rotație

Viteza de rotație se exprimă prin doi indicatori

- numărul de rotații denumit și coeficient de rotație;
- durata unui circuit denumit și viteza de rotație exprimat în zile.

Numărul de rotații (N_r) este în funcție de cifra de afaceri (CA) și volumul activelor circulante (Ac) și se calculează cu ajutorul formulei:

$$N_r = \frac{CA}{Ac} \text{ în cazul nostru } N_r = \frac{545.691.271}{196.681.606} = 2,7745 \text{ rotații și arată că activele circulante se rotesc}$$

într-un an de 2,7745 ori. Viteza de rotație în zile (V_z) se calculează cu formula:

$$V_z = \frac{T}{N_r} = \frac{T}{\frac{CA}{Ac}} = \frac{Ac \cdot T}{CA} \text{ în exemplul prezentat viteza de rotație are valoarea:}$$

$$V_z = \frac{196.681.606}{545.691.271} \times 360 = 129,75 \text{ zile și arată că durata unei rotații este de 129,75 zile}$$

Din punct de vedere metodologic activele circulante se determină ca o medie aritmetică în funcție de perioada analizată.

B. Indicatorii rentabilității utilizării activelor circulante

Aceștia se calculează cu formulele:

$$a) rac = \frac{Pb(n)}{Ac} \times 100 \text{ unde:}$$

rac = rentabilitatea activelor circulante

Pb(n) = profit brut sau net

$$\text{Pe baza datelor de mai sus } rac_{(Pn)} = \frac{11.012.171}{196.681.606} \times 100 = 5,60\%$$

$$rac_{(Pb)} = \frac{13.368.104}{196.681.606} \times 100 = 6,8\%$$

și arată că la 100 lei active circulante îi revine 5,6 respectiv 6,8 lei profit.

b) $r_{Nr} = \frac{Pb(n)}{Nr}$ unde r_{Nr} = rentabilitatea pe un circuit pe active circulante, cu valorile:

$$r_{Nr}(Pb) = \frac{13.368.104}{2,77} = 4,82$$

$$r_{Nr}(Pn) = \frac{11.012.171}{2,77} = 3,97$$

C. Indicatorii intensității utilizării activelor circulante.

Aceștia exprimă relația între volumul de activitate realizat și volumul activelor circulante astfel:

$$Ac/1000 \text{ lei PE} = \frac{Ac}{PE} \cdot 1000 \text{ sau}$$

$$Ac/1000 \text{ lei CA} = \frac{Ac}{CA} \cdot 1000 \quad \text{unde PE} = \text{producția exercițiului.}$$

$$\text{Deci: } Ac/1000 \text{ lei PE}_1 = \frac{196.681.606}{558.740.923} \times 1000 = 352,0 \text{ lei la } 1000 \text{ lei producție a exercițiului}$$

$$Ac/1000 \text{ CA}_1 = \frac{196.681.606}{545.691.271} \times 1000 = 360,42 \text{ lei la } 1000 \text{ lei cifră de afaceri}$$

D. Eliberarea relativă, absolută, totală

Pentru a putea determina eliberarea sau imobilizarea de mijloace circulante care apar de la un an la altul în condițiile menținerii neschimbate a vitezei de rotație în zile în anul de bază se calculează:

$$\text{a) eliberarea relativă } (Er) = Ac_0 - \frac{PE_1}{T} \cdot V_{z_0}$$

$$\text{pentru aceasta calculăm } V_{z_1} = \frac{Ac_1 \cdot T}{PE_1} = \frac{196.681.606}{558.740.923} \times 360 = 126,723 \text{ zile}$$

$$V_{z0} = \frac{Ac_o \times T}{PE_o} = \frac{194.200.000}{556.210.000} \times 360 = 125,6935 \text{ zile}$$

$$E_r = 194.200.000 - \frac{558.740.923}{360} \times 125,6935 = -883.617$$

b) Eliberarea absolută (E_a) = $A_{c1} - A_{c0} = 196.681.606 - 194.200.000 = 2.481.606$

c) Eliberarea totală (E_t) = $E_{(a)} + E_{(r)} = 2.481.606 + (-883.617) = 1.597.989$

sau

$$E_t = \frac{PE1}{360} (V_{z1} - V_{z0}) = \frac{558.740.923}{360} (126,723 - 125,6935) = 1.597.843$$

E. Limitele fondului de rulment

Pentru a stabili o legătură între fondul de rulment și stocuri, active circulante se calculează:

a) rata de acoperire a stocurilor (ras) după relația

$$r_{as} = \frac{FRN}{stocuri} = \frac{84.371.186}{129.750.866} = 0,65 < 0,66 \text{ limită normală}$$

b) rata de finanțare a activelor circulante

$$\frac{FRN}{Ac} \times 100 = \frac{84.371.186}{196.681.606} \times 100 = 42,9\% > 30\% \text{ limită normală}$$

Indicatorii de performanță de mai sus împreună și cu alții credem că pot exprima modul de folosire a activelor circulante.

BIBLIOGRAFIE:

1. Teodor Hada, *Finanțarea agenților economici din România*, Editura Risoprint, 2004, Cluj-Napoca.